

COMMENTAAR

Liever energiebeleid dan klimaatbeleid

Salomon B. Kroonenberg

Donkere wolken pakken zich samen boven het klimaatakkoord dat in december 2009 in Kopenhagen gesloten zou moeten worden, als opvolger van het Kyoto-protocol. De G20-landen hebben begin november 2009 vergaderd in St Andrews (Schotland), maar konden geen concrete afspraken maken over het financieren van klimaatmaatregelen. Het terugbrengen van de emissies van broeikasgassen kost zoveel geld dat het economisch herstel erdoor in gevaar zou komen. De VS, Europa, China en de ontwikkelingslanden zijn het oneens door wie en hoe dat betaald moet worden, en spelen elkaar de zwarte piet toe. Het Deense ministerie van Buitenlandse Zaken heeft al in februari van dit jaar 20.000 reserveringen voor hotelovernachtingen in Kopenhagen geschrapt. Is het klimaatakkoord van Kopenhagen nog te redden?

Het kan, maar dan moet het roer wel om. We moeten niet afspreken hoeveel koolzuurgas we mogen uitstoten, maar hoeveel energie we moeten besparen en hoeveel duurzame energie we moeten opwekken. Dat klinkt triviaal, maar dat is het niet, want klimaatbeleid en energiebeleid zijn naar mijn mening twee totaal verschillende zaken.

Klimaatbeleid is gebaseerd op de hypothese dat de door ons uitgestoten broeikasgassen opwarming van de aarde veroorzaken. Maar de twijfel daarover groeit. Ondanks de voortdurende stijging van het gehalte aan koolzuurgas in de atmosfeer is het klimaat de laatste 10 jaar niet warmer geworden. Het jaar 1998 is nog steeds het warmste jaar van de afgelopen 50 jaar, sindsdien is de gemiddelde temperatuur op aarde gelijk gebleven of licht gedaald. Het jaar 2008 was het koudste jaar van het laatste decennium en ook het jaar 2009 heeft zich tot nu toe niet bijzonder onderscheiden.

De ijsbedekking op de Noordpool was deze en vorige zomer groter dan in het minimumjaar 2007 en ook de stijging van zeespiegel vertoont nog niet de versnelling die was voorspeld. 'We gaan misschien wel 10 tot 20 jaar afkoeling tegemoet,' zei Mojib Latif, een van de wetenschappers van het Intergovernmental Panel on Climate

Change (IPCC), het klimaatpanel van de Verenigde Naties, begin september tegen 1500 klimatologen op de wereldklimaatconferentie in Genève. Interne variaties in het klimaatsysteem zijn waarschijnlijk verantwoordelijk voor de opwarming in de laatste decennia, zei hij.

Er lijkt een verband te zijn tussen de activiteit van de zon, afgemeten aan het aantal zonnevlekken, en het klimaat op aarde. Het is opvallend dat de zon tot september van dit jaar geen zonnevlekken vertoonde. De verwachte toename van het aantal zonnevlekken bleef veel langer uit dan verwacht. Sommige wetenschappers stelden op grond daarvan dat we weer op weg zijn naar een Kleine IJstijd, want met name in de extreem koude jaren 1610-1675 waren er ook vrijwel geen zonnevlekken. Ook in de jaren 1945-1975 daalde de temperatuur terwijl het koolzuurgasgehalte in de atmosfeer steeg, en ook toen lijkt de zon de doorslaggevende factor te zijn geweest.

Dat alles roept dus de vraag op of de broeikasgassen nu wel echt zo belangrijk zijn voor het klimaat als het IPCC aangeeft in haar laatste rapport van 2007. "Ja, maar na de kou gaat de temperatuur heus weer stijgen", wordt ons voorgehouden. Maar als het IPCC de huidige temperatuurdaling niet aan heeft zien komen, hoe kan het klimaatpanel dan zo zeker zijn dat het daarna weer gaat stijgen?

We begrijpen nog zo weinig van het klimaatsysteem, dat er geen zekerheid is dat emissiereductie ook werkelijk effect heeft op het klimaat. Is het dan wel verstandig om al onze kaarten op de reductie van broeikasgassen te zetten? Stel je voor dat het niet helpt. Stel je voor dat het klimaat zijn eigen gang gaat, zoals het de afgelopen 4,5 miljard jaar ook heeft gedaan. Dan zijn de 60 miljoen euro die minister Cramer van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu beschikbaar heeft gesteld voor het onderzoek naar ondergronds opslaan van koolzuurgas weggegooid geld. Kunnen we ons dat wel veroorloven in een tijd dat alle zeilen bijgezet moeten worden om het overheidstekort terug te dringen?

Maar de politiek heeft geen boodschap aan al deze onzekerheden. In de eerste plaats omdat het op dit moment politieke zelfmoord is om te twijfelen aan de rol van broeikasgassen in het klimaat. Het is de leidraad van de Verenigde Naties en de Europese Unie, en het staat in het regeerakkoord van het kabinet Balkenende. Wie openlijk het klimaatbeleid in twijfel trekt is een politieke paria in Nederland.

*Technische Universiteit Delft, afdeling
Geotechnologie Delft*

*Prof.dr. S.B. Kroonenberg, geoloog
(s.b.kroonenberg@tudelft.nl).*

De tweede reden is dat CO₂ handelswaar is geworden: er kan geld mee verdiend worden. De mensen kopen klimaatneutrale hypotheek, vliegen klimaatneutraal naar verre vakantiebestemmingen, gaan klimaatneutraal naar het Concertgebouw en kopen klimaatneutrale tapijttegels. Het is niet eens meer interessant of emissiereductie helpt voor het klimaat of niet. Er is geen betere illustratie daarvoor dan de peperdure ingezonden mededeling die ruim 30 president-directeuren van Nederlandse bedrijven, directeuren van onderzoeksinstituten en universitaire zwaargewichten in *NRC Handelsblad* van 2 september 2009 plaatsten om bij de Tweede Kamer te lobbyen voor ondergrondse CO₂-opslag. “Dat is nodig vanwege het klimaat”, zeggen ze, maar in werkelijkheid is het omdat voor die opslag allerlei nieuwe technologie ontwikkeld kan worden waar Nederland goede sier mee kan maken in het buitenland. Ze moeten maar hopen dat het weer snel warmer wordt, want stel je voor dat het klimaat vanzelf afkoelt voordat die technologie klaar is, dan is het allemaal voor niets geweest.

Zijn dan alle maatregelen die voorgesteld worden in de nationale en internationale fora zinloos? Hoeven we dan ook geen energie te besparen, geen duurzame vormen van energie op te wekken? Natuurlijk moeten we dat wél doen. Wij moeten vooral met volle kracht inzetten op zonne-energie. Maar wel om de juiste redenen: de fossiele brandstoffen raken hoe dan ook op, en we willen onze afhankelijkheid van onbetrouwbare leveranciers verminderen. Dat is energiebeleid. Als dat helpt voor het klimaat doordat we daardoor minder koolzuurgas uitstoten, dan is dat meegenomen. Als het niet helpt, zoals ik vermoed, dan hebben we toch iets nuttigs gedaan: we hebben kostbare grondstoffen uitgespaard voor toekomstige generaties.

Als het kouder wordt zullen we nieuwe energiebronnen moeten aanboren, zelfs met meer urgentie, omdat we meer energie nodig zullen hebben voor onze verwarming. Harder stoken is geen optie, want dan zijn we nog eerder door onze fossiele brandstoffen heen. De huidige koppeling van het energiebeleid aan het klimaatbeleid brengt grote risico's met zich mee. Want als het inderdaad kouder wordt, zoals sommigen voorspellen, zullen de mensen zeggen: “Zie je wel, het broeikas-effect bestaat niet, nu kunnen we rustig doorstoken.” Dan valt de stimulans om energie te besparen weg. Het is uiterst ongelukkig dat het IPCC, de Europese Unie en de Nederlandse regering emissiereductie, energiebesparing en duurzame energie op één hoop gooien onder de noemer ‘mitigatie’. Emissiereductie en de ondergrondse opslag van koolzuurgas zijn waarschijnlijk weggegooid geld, maar we moeten flink investeren in nieuwe vormen van energie. Daar valt voor al die president-directeuren genoeg in te innoveren en er is ook geld mee te verdienen. Voer energiebeleid in plaats van klimaatbeleid, dan komt het toch nog goed in Kopenhagen.

Prof.dr. S.A. Kroonenberg is hoogleraar Geologie aan de TU Delft en is auteur van het boek 'De menselijke maat: de aarde over tienduizend jaar'.

Belangenconflict: geen gemeld. Financiële ondersteuning: geen gemeld.

Aanvaard op 11 november 2009

Citeer als: Ned Tijdschr Geneeskd. 2009;153:A1518

[➤ Meer op www.ntvg.nl/opinie](http://www.ntvg.nl/opinie)